

תקנות וסדרי לימודים לקראת התואר "מוסמך" (M.A.)
בלימודי מדינת ישראל במכון בן גוריון לחקר ישראל והציונות

תשע"ג

1. **מבוא**

התכנית הבין-לאומית בלימודי מדינת ישראל, תואר שני (להלן התוכנית הבין-לאומית) מתקיימת במכון בן גוריון לחקר ישראל והציונות (להלן המכון) ומיועדת לסטודנטים המעוניינים בהעמקת הידע בלימודי מדינת ישראל ובפיתוח יכולתם המחקרית.

2. **הגדרות**

2.1 "סטודנט לתואר מוסמך"

מי שהתקבל/ה ללימודי מוסמכים לשם השגת התואר "מוסמך בלימודי מדינת ישראל".

2.2 "מרצה"

חבר/ה סגל אקדמי או מי שאישרה הוועדה לתלמידי מחקר של מכון בן גוריון לחקר ישראל והציונות (להלן ועדת תלמידי מחקר, ראו הגדרה בסעיף 2.8 להלן) להורות בתוכנית הבין-לאומית.

2.3 "מנחה"

חבר/ה סגל אקדמי מן המניין, בעל/ת דרגת מרצה ומעלה במוסד אקדמי מוכר, המדריך את הסטודנט/ית בהכנה של תוכנית המחקר ובהכנת עבודת גמר. ועדת ההוראה של התכנית הבין-לאומית בלימודי מדינת ישראל (להלן ועדת ההוראה, ראו הגדרה בסעיף 2.9) ממנה את המנחה בידיעת ועדת תלמידי מחקר. מי שאינו/ה חבר/ת סגל אקדמי מן המניין במכון אינו/ה יכול/ה לשמש מנחה יחיד/ה ויש למנות מנחה נוסף/ת מתוך חברי סגל המכון.

2.4 "מנחה נוסף"

חבר/ת סגל אקדמי מן המניין במוסד אקדמי מוכר שוועדה ההוראה אישרה את מינויו/ה בידיעת ועדת תלמידי מחקר.

2.5 "יועץ מחקר"

ועדה ההוראה, בהמלצת המנחה ובידיעת ועדת תלמידי מחקר, יכולה למנות לסטודנט/ית יועץ/ת או יועצי מחקר. מינוי כזה יכול להיעשות במשך כל מהלך המחקר. יועץ/ת המחקר ת/ייעץ לסטודנט בתחומים הנסמכים למחקר. כיועץ/ת יכולים להתמנות חברי סגל של מוסדות מחקר והשכלה גבוהה מוכרים או מומחים בעלי שם בתחום.

- 2.6 "שופט"
 חבר/ת סגל אקדמי מן המניין בדרגת מרצה ומעלה ממוסד אקדמי מוכר, ומי שוועדת ההוראה הציעה לתפקיד זה ונעתר/ה למלאו. ועדת ההוראה רשאית לקבוע שופט נוסף בידיעת ועדת תלמידי מחקר.
- 2.7 "ועדת ההיגוי של התוכנית הבין-לאומית בלימוד מדינת ישראל" (להלן: ועדת ההיגוי)
 הסמכות האקדמית העליונה של התכנית. הועדה מורכבת מחברי סגל אקדמי בכירים ממוסדות מחקר והשכלה גבוהה מוכרים בארץ ובחו"ל.
- 2.8 "הוועדה לתלמידי מחקר של מכון בן גוריון לחקר ישראל והציונות" (להלן: ועדת תלמידי מחקר)
 הועדה מפקחת מטעם ועדת ההיגוי על הליכי ההוראה וההכשרה בתכנית.
- 2.9 "ועדת ההוראה של התכנית הבין-לאומית בלימודי מדינת ישראל" (להלן: ועדת ההוראה)
 הוועדה מפקחת על הניהול השוטף של התכנית
- 2.10 "בוחן/נת"
 חבר/ה סגל אקדמי במוסד מחקר והשכלה גבוהה מוכר ומי שוועדת ההוראה הציעה למנות/ה בוחן/נת בבחינת הגמר של הסטודנט/ית.
- 2.11 "תוכנית הלימודים"
 תוכנית הלימודים לתואר "מוסמך בלימודי מדינת ישראל", שקבעה ועדת ההוראה ואישרה ועדת תלמידי מחקר.
- 2.12 "תוכנית דרישות"
 תוכנית הקורסים והעבודות שקבעו לסטודנט היועץ/צת או המנחה ואישרה ועדת ההוראה כתוכנית הלימודים לקראת תואר "מוסמך".
- 2.13 "עבודת גמר" (תזה)
 עבודת מחקר הכתובה במתכונת ובמינוח המקובלים בספרות המקצועית.

2.14 "בחינה על עבודת הגמר"

בחינה המתקיימת לאחר הגשת התזה ובמוקדה המחקר בעבודת הגמר.

2.15 "בחינת גמר"

בחינה המתקיימת עם תום חובות השמיעה של הסטודנט/ית, במסלול הכללי ללא תזה (להלן המסלול הכללי).

2.16 "ציונים"

הישגי הסטודנט/ית בבחינות ובעבודות כהערכת המרצים, הבוחנים והשופטים.

3. המבנה הארגוני של התכנית3.1 ועדת תלמידי מחקר3.1.1 הרכב הועדה

ועדה תלמידי מחקר תהיה מורכבת מנציגי המכון בוועדת ההיגוי ויושב/ת הראש שלה י/תהיה ראש התוכנית המ.א.

3.1.2 תפקידי ועדת תלמידי מחקר

3.1.2.1 אישור מגמות (tracks) חדשות בתכנית ואישור שינויים במגמות התכנית הקיימות.

3.1.2.2 אישור שיתופי פעולה עם מוסדות מחקר להשכלה גבוהה מוכרים בארץ ובעולם.

3.1.2.3 אישור הארכת הלימודים של סטודנט/ית מעבר לזמן הנקוב בסעיף 5.1, להלן. לוועדת תלמידי מחקר סמכות להחליט על הפסקת לימודים של סטודנט/ית.

3.1.2.4 אישור השופטים שהציעה ועדת ההוראה.

3.1.2.5 אישור החלטה של ועדת ההוראה בדבר זכאות לתואר "מוסמך", לרבות הציון "בהתאם לדרישות התואר", "בהצטיינות" או "בהצטיינות יתירה" והעברת ההחלטה לאישור הסנאט באמצעות ראש/ת מכון בן-גוריון לחקר ישראל והציונות.

	<u>ועדה ההוראה</u>	3.2
	<u>הרכב הועדה</u>	3.2.1
ראש/ת התכנית הבין-לאומית ימנה/תמנה עד שלושה חברים לוועדה מבין חברי הסגל האקדמי של המכון וישמש/תשמש יושב/ת-ראש הועדה. הרכז/ת לענייני סטודנטים של מכון בן-גוריון לחקר ישראל והציונות ישמש/תשמש מזכיר/ת הועדה.		
	<u>תפקידי ועדת ההוראה</u>	3.2.2
	3.2.2.1	לקבוע את תנאי הקבלה לתכנית.
	3.2.2.2	להכין מערכת שיעורים שנתית.
	3.2.2.3	למנות שופטים להצעת המחקר ולעבודת הגמר, להעריך את חוות דעתם ולהעבירן ועדת תלמידי מחקר.
	3.2.2.4	לקבוע מועמדים ללימודי מוסמכים.
	3.2.3.5	לוודא שנקבע/ה מנחה לכל סטודנט/ית בנתיב המחקרי שהשלים/מה חובות סמסטר ראשון, ולהעביר על כך הודעה מתאימה למזכירת ועדת תלמידי מחקר.
	3.2.3.6	לאשר את הצעות המחקר לעבודות גמר, ולאשר ארכה להגשת הצעות בכפוף לתקנון התכנית.
	3.2.3.7	לקבוע מנחה מחליף/פה כאשר נבצר מהמנחה הראשון/נה להמשיך בהנחיה.
	3.2.3.8	לאשר המלצה של המנחה למנות לסטודנט/ית יועץ/ת או יועצי מחקר (ראו סעיף 2.5). אין מניעה שיועץ/ת מחקר ישמשו שופטים בעבודת הגמר או בוחנים בבחינת הגמר.
	3.2.3.9	לאשר שינוי של נושא עבודת הגמר להעביר הודעה על כך למזכיר/ה של ועדת תלמידי מחקר.
	3.2.3.10	קביעת השופטים לבחינת עבודת הגמר והעברת הודעה על כך לוועדת תלמידי מחקר.
	3.2.3.11	אישור כי עבודת הגמר ושאר החובות לתואר הושלמו כראוי.
	3.2.3.12	העברת רשימת הקורסים השנתית ומידע על קורסים חדשים המוצעים בתוכנית הבין-לאומית לאישור ועדת תלמידי מחקר.
	3.2.3.13	נקיטת כל הצעדים הדרושים להבטחת מהלכם התקין של הלימודים.
	3.2.3.14	קבלת אישור מוועדת תלמידי מחקר לכל חריגה מן הנהלים המפורטים בתקנון זה.

3.3 מזכירות לתלמידי מחקר (להלן "המזכירות")

במכון פועלת מזכירות לתלמידי מחקר.

3.3.1 תפקידי המזכירות

- 3.3.1.1 אחריות לטיפול במנהל האקדמי של לימודי המוסמכים.
- 3.3.1.2 תיאום וקישור בין ועדות המכון השונות.
- 3.3.1.3 ביצוע החלטות הועדות.
- 3.3.1.4 עריכת פרוטוקולים של התכנסויות של ועדת הוראה ושל ועדת תלמידי מחקר.
- 3.3.1.5 טיפול במנהל הסטודנטים ללימודי מוסמכים.

4. תנאי רישום וקבלה לתכנית

4.1 תנאי קבלה

- 4.1.1 ועדת הוראה תאשר קבלה של מועמדים שממוצע הציונים שלהם בתואר הראשון הוא 80 ומעלה על פי אחת משתי האפשרויות.
 - אפשרות א': ציון 80 ומעלה בתואר הראשון בתחום הלימודים שהמועמד מבקש להתקבל ללימודי מוסמכים בו.
 - אפשרות ב': ציון 80 ומעלה שהוא ממוצע הציונים המשוקלל של כל תחומי הלימודים לתואר הראשון של המועמד.
- 4.1.2 על המועמדים להציג מסמך רשמי המעיד על בקיאותם בשפה האנגלית. לסטודנטים ישראלים: השלמת רמת מתקדמים 2 לסטודנטים הזרים מבחן טופל או מסמך המעיד על התנסות אקדמית מספקת בשפה האנגלית.
- 4.1.3 ועדת ההוראה רשאית להעלות את הציון הנדרש לקבלה על פי אישור ועדת תלמידי מחקר.
- 4.1.4 ועדת ההוראה רשאית לקבוע תנאי קבלה נוספים באישור ועדת תלמידי מחקר.
- 4.1.5 סטודנט/ית שהתחילה לימודים לתואר מוסמך במוסד מוכר להשכלה גבוהה בארץ או בחוץ-לארץ ומבקשת לעבור ללמוד בתכנית, ת/יעבור תהליך קבלה ככל מועמד אחר.

4.2 מעמד התלמיד/ה

סטודנט/ית ת/יתקבל לתכנית באחת הקטגוריות הבאות:

4.2.1 מעמד "מן המניין"

בעלת זכאות לתואר ראשון ממוסד אקדמי מוכר, העומדת בתנאי הקבלה של התכנית. הקבלה מותנית בתכנית דרישות שהוצגה לסטודנט/ית במכתב קבלה.

מעמד "לא מן המניין" 4.2.2

4.2.2.1 "לא מן המניין על תנאי"

סטודנט/ית שסיים/מה את חובות לימודי התואר הראשון ועדיין לא קיבלה את כל ציוניו/ה. סטודנטים אלו יועברו למעמד של סטודנטים "מן המניין" כאשר יציגו את האישורים על השלמת לימודי התואר הראשון בציונים הנדרשים. הסטודנט/ית ת/יוכל ללמוד במעמד זה שנה אקדמית אחת בלבד. אם לא ת/יציג את האישורים בתום השנה, יופסקו לימודיו/ה.

4.2.2.2 "לא מן המניין משלים"

סטודנט/ית שנדרש/ת להשלים לפחות שני קורסי השלמה במהלך השנה הראשונה ללימודיו/ה, על פי קביעתה של ועדת ההוראה במכתב הקבלה ללימודים.

4.2.2.3 "לא מן המניין משתלם"

סטודנט/ית שרמת ציוניו/ה לתואר הראשון נמוכה מהנדרש ת/יוכל להתקבל, במקרים מיוחדים, ללימודים במעמד זה למשך שנה אקדמית אחת בלבד, על פי המלצתה של ועדה ההוראה ובאישורה של ועדת תלמידי מחקר. בתום הסמסטר הראשון או השנה הראשונה תחליט ועדת תלמידי מחקר, בהמלצת ועדה ההוראה, על העברת הסטודנט/ית למעמד "מן המניין" לאור הישגיו/ה בלימודים. קבלת הסטודנט/ית ללימודים במעמד זה איננה בגדר של התחייבות מצד האוניברסיטה להעניק לו/לה בתום שנת ההשתלמות מעמד של סטודנט/ית "מן המניין".

4.2.2.4 "לימודי השלמה לקראת לימודי מוסמכים"

סטודנט/ית שאינו/ה עומד/ת בתנאי הקבלה במלואם ונדרש/ת להשלים שלושה קורסים לפחות, ת/יתקבל ללימודי השלמה לקראת לימודי מוסמכים. עם זאת, סטודנטים אלו רשאים ללמוד באישור ועדת ההוראה, גם קורסים מתכנית לימודי המוסמכים. סטודנטים שסיימו בהצלחה את ההשלמות הנדרשות, יתקבלו בתום שנת ההשלמה, באישור ועדה ההוראה ללימודי מוסמכים, במעמד "מן המניין". הקורסים מתכנית לימודי המוסמך יוכרו במניין הנקודות לתואר. הלימודים במסגרת לימודי השלמה יתמשכו שנה אקדמית אחת בלבד.

4.2.2.5 "השלמת כתיבת עבודת גמר"

סטודנטים בעלי תואר מוסמך בנתיב כללי (ללא עבודת גמר) המעוניינים להמשיך ללימודים מתקדמים, יידרשו להשלים עבודת גמר. במידת הצורך, על פי החלטתה של ועדת ההוראה, יהיה עליהם להשלים קורסים מתכנית לימודי המוסמכים. אם הסטודנטים יעמדו בתנאי המסלול המשולב לדוקטורט, יוכלו לבקש להתקבל אליו.

4.2.2.6 "מיוחד שלא לתואר"

סטודנט/ית בעלת תואר "בוגר" המבקש/ת ללמוד קורסים לא לתואר. הלימודים במעמד זה יארכו שנה אקדמית אחת בלבד.

5. משך הלימודים

- 5.1 על הסטודנט/ית להשלים חובותיו/ה תוך שנתיים מיום תחילת לימודיו. סטודנט/ית הלומד/ת בנתיב המחקרי יוכל/תוכל, בהמלצת המנחה, באישור ועדת ההוראה ובאישור ועדת תלמידי מחקר, להגיש את עבודת הגמר לשיפוט עד תום השנה השלישית ללימודיו.

6. תוכנית הלימודים

- 6.1 במכתב הקבלה יפורט מבנה תכנית הלימודים ותכנית הדרישות.
- 6.2 לפני תחילת סמסטר, יתקיים הליך ייעוץ ורישום לקביעה של מערכת הקורסים לסמסטר הקרוב. הודעות על מועדי הרישום לקורסים יישלחו ממזכירות לתלמידי מחקר וכן יפורסמו באתר התכנית.
- 6.3 סטודנט/ית שלא יירשם/תירשם עד תום תקופת השינויים, המזכירות לתלמידי מחקר תפסיק את לימודיו/ה. חידוש הלימודים יהיה טעון אישור של ועדת ההוראה.
- 6.4 סטודנטים רשאים להגיש בקשה בכתב שיוכרו להם נקודות זכות מקורסים לתואר מוסמך שנלמדו בהצלחה במוסד אקדמי מוכר אחר. לבקשה זו עליהם לצרף את המסמכים המתאימים. ההכרה בקורסים אלו לא תחרוג מעבר למחצית סך הנקודות שעליהם לצבור, והיא תהיה מותנית בכך שקורסים אלו יהיו מקבילים בתוכנם וברמתם לקורסים הנלמדים בתכנית. הסטודנטים יהיו חייבים להשלים לימודים לפחות בשני סמינרים של התכנית.
- 6.5 סטודנטים שלמדו במעמד "מיוחד שלא לתואר" ויתקבלו ללימודי מוסמכים במעמד "מן המניין", יוכרו להם הקורסים שלמדו בתנאים הבאים:
- 6.5.1 הקורס נלמד בחמש השנים האחרונות לפני הקבלה ללימודי המוסמכים.
- 6.5.2 הציון בקורס היה לפחות 75.
- 6.5.3 ועדת ההוראה אישרה את ההכרה בקורס.
- 6.6 בחישוב הממוצע הסופי של התואר "מוסמך" יובאו בחשבון רק הציונים שהסטודנט/ית השיג/ה בקורסים שנלמדו באוניברסיטת בן-גוריון בנגב.
- 6.7 סטודנטים חייבים להירשם לקורסים בכל סמסטר וסטודנט במהלך הלימודים. אם סיימו את הקורסים והם עוסקים במחקר, יירשמו לכתיבת עבודת גמר.

7. מגמות ונתיבי לימוד**7.1 נתיבי לימוד**

התכנית מקיימת לימודים בשני נתיבים:

7.1.1 נתיב מחקר

נתיב זה מיועד לסטודנטים המעוניינים בפיתוח יכולתם המחקרית, בהרחבת השכלתם האקדמית ובהעמקת התמחותם המקצועית. היקף הלימודים בנתיב זה הוא 28 נקודות זכות על השלמת חובות קורסים ושימונה נקודות זכות על עבודת הגמר. קורסים להשלמה אינם כלולים במסגרת נקודות הזכות. סטודנט הבוחר בנתיב המחקרי ישלים את לימודיו בכתיבת עבודת גמר והגנה עליה בבחינה. סטודנט בנתיב זה יחויב בהגשת שתי עבודות סמינריוניות.

- 7.1.2 נתיב כללי
נתיב זה מיועד לסטודנט המעוניין בהרחבת השכלתו האקדמית ובהעמקת הידע בתחום הלימודי או המקצועי בו הוא עוסק. על הלומדים בנתיב זה להשלים 36 נקודות זכות והם פטורים מהגשת עבודת גמר. סטודנט בנתיב זה יחויב בהגשת שלוש עבודות סמינריוניות ובבחינת גמר.
- 7.1.3 מעבר מנתיב כללי לנתיב מחקרי
מותנה באישור של ועדת ההוראה ובהשגת ממוצע של 85 לפחות בתום השנה הראשונה.
- 7.1.4 מעבר מנתיב מחקרי לנתיב כללי
סטודנט הלומד בנתיב המחקרי וקיבל במסגרת זאת מלגה מהמכון, יחויב בהחזר המלגה למכון, במקרה שיבקש לעבור לנתיב הכללי.

8. דרישות להישגים בתכנית

- 8.1 מעבר משנה לשנה מותנה בקבלת ציון 80 לפחות כממוצע משוקלל.
- 8.2 מעבר בקורס
- 8.2.1 ציון עובר בכל קורס הוא לפחות 65.
- 8.2.2 סטודנט שנכשל פעמיים בקורס חובה, יופסקו לימודיו.
- 8.3 קורסים ברמת תואר ראשון
המחלקה רשאית לאשר לסטודנטים ללמוד קורס אחד או שניים מתכנית לימודים של תואר הראשון, בהיקף שלא יעלה על 8 נקודות זכות. סטודנטים שיחרגו מהיקף זה, יידרשו ללמוד קורסים/נוסף/ים מתכנית הלימודים של התואר השני, והקורסים העודף/ים לא יוכרו במניין הנקודות לתואר.
- 8.4 הפסקת לימודים
ועדת ההוראה, באישור ועדת תלמידי מחקר, רשאית להפסיק את לימודיו/ה של סטודנט/ית שלא עמד/ה בדרישות תכנית הלימודים או בתנאים המפורטים במכתב הקבלה (תוכנית הדרישות).
- 8.5 הרכב הציון הסופי בקורס
- 8.4.1 על המרצה להכין סילבוס לכל קורס ובו יפורטו הרכיבים בקביעת הציון הסופי. הסילבוס יפורסם לסטודנטים המשתתפים בקורס ויועבר למזכירות תלמידי מחקר לצורך פרסום באתר התכנית.
- 8.6 הרכב הציון הסופי לתואר "מוסמך"
מרכיבי הציון הסופי לתואר "מוסמך" יהיו כדלקמן:
- 8.6.1 בנתיב המחקרי
קורסים	-	45%
עבודת גמר	-	55%
		מורכב מ - 80% שיפוט תזה
		20% הגנה לתזה

100%		
- 8.6.2 בנתיב הכללי
קורסים	-	75%
בחינה גמר	-	25%

8.6.3 בחישוב המשקל של עבודות סמינריוניות בתוך הממוצע הסופי יתווספו 2 נק"ז על כל עבודה סמינריונית נוסף על נק"ז הקורס.

9. חופשת לימודים

- 9.1 סטודנטים המבקשים לצאת לחופשת לימודים יפנו בכתב אל ועדת ההוראה ויפרטו את הסיבה לבקשה. על הסטודנטים הלומדים בנתיב המחקרי לצרף את המלצת המנחה. המלצת ועדת ההוראה תועבר לאישור של ועדת תלמידי מחקר.
- 9.2 סטודנטים שלא ישובו ללימודים בתום החופשה המאושרת, יופסקו לימודיהם חזרתם ללימודים מותנית בהרשמה מחודשת דרך מדור רישום.
- 9.3 חופשת לימודים מאושרת לא נחשבת במניין שנות הלימוד.

10. נוהל בחינות

- 10.1 סטודנטים בלימודי המוסמכים רשאים להיבחן במועד בחינה אחד בלבד. כישלון בקורס (חובה/בחירה) יחייב רישום מחדש לאותו קורס.

14. בחינת הגמר

- 14.1 על הסטודנט/ית בנתיב הכללי להיבחן בבחינת גמר בכתב.
- 14.2 ועדת ההוראה היא הקובעת את מתכונת הבחינה ומועדה.
- 14.3 ציון עובר בבחינת הגמר הוא 75 לפחות.
- 14.4 סטודנט שנכשל בבחינת הגמר, קרי קיבל פחות מ-75, יורשה להיבחן שנית באישור של ועדת ההוראה ובידיעתה של ועדת תלמידי מחקר במועד הבא של הבחינה.
- 14.5 בנתיב הכללי תקבע ועדת ההוראה שני מועדי בחינות במשך שנת הלימודים והמזכירות תפרסם אותם מראש לקראת פתיחת שנת הלימודים.
- 14.6 ועדת ההוראה תקבע את מועד הבחינה על עבודת הגמר בתום תהליך השיפוט של עבודת הגמר.

15. תעודת "מוסמך" בלימודי מדינת ישראל

- 15.1 תעודת "מוסמך" תוענק לסטודנטים שסיימו את חובותיהם כנדרש (ממוצע סופי לתואר 75 לפחות) וסנאט האוניברסיטה אישר את זכאותם לתואר על פי המלצתה של ועדת תלמידי מחקר.

15.2 הערכות בתעודות הגמר

הערכת ההישגים בסיום לימודי התואר השני תיקבע בכל שנה בהתאם להתפלגות הציונים של כל המסיימים בתכנית בשנה שהתואר מוענק בה. בתעודת הגמר תצוין ההערכה להישגי התלמיד בלימודיו לתואר שני. ההערכות שיירשמו בתעודה תהיינה כדלקמן:
"בהצטיינות יתרה"
"בהצטיינות"
"בהתאם לדרישות התואר"
מוסדות האוניברסיטה קובעים את הקריטריונים המזכים בהערכות השונות.